

Od lepe duše do izrojenega duha

Gledališki teden kritičarke Igralčeva značajska globina kot edini zanesljiv medij do občinstva

Draga Duša, dokumentarna predstava, ki je med drugim zapolnila spored letošnjega mednarodnega festivala Mesto žensk, je nastala pod idejnim vzgibom režiserke in scenografinke Barbare Kapelj Osredkar, ki zdaj že s prepoznavno tendenco neguje spomine na nekatere vplivne slovenske umetnice, ki jih stroka, mediji in javnost niso nujno zmeraj izpostavljali na način, kot bi si to zaslužile.

ZALA DOBOVŠEK

Lani je vsebinsko poetično in postavitevno večmedijsko izrisala portret pesnice Lili Novy, še pred tem pa v projektu *Pletenje* položaj ženske razgrnila tudi širše, skozi optiko ujetosti v dileme med poslanstvom materinstva in umetniškega (poklicnega) delovanja. Med umetnostjo, javno podobo, krhkimi notranjimi nemiri, minevanjem ter razdvojenostjo med poklicem in zasebnim življenjem se giblje tudi uprizoritev *Draga Duša* kot poseben poklon igralkama Štefki Drolc in Ivi Zupančič.

Dvoumnost naslova je premišljeno nastavljena, vsebinske smernice se razpenjajo dvosmerno, a v vsakem pogledu intimno in skozi vidik raziskovalnega spominjanja. Igralka Duša Počkaj (letos mineva trideset let od njene smrti) sproža točko navdiha in jo, na neki način, tudi sklene, njena vloga je tokrat na videz obstranska, kot nekakšna duhovna spremljava za spominske obrise na odru navzočih igralk; nad njima včasih očitno, drugič pritajeno lebdijo v raznovrstnih podobah in se načrtno ali pa asociativno prikrađa v njuno dogajanje. Ponekod kot karizmatična gledališka ustvarjalca, drugod v podobi ranljive zasebne figure. Spominski tolmučni, v katere se ob taktini spremljavi harfnih tonov (Eduardo Raon) odpravita Štefka Drolc in Iva Zupančič, so prav tako usklajeni v tej maniri.

Večinsko naravnani individualno in vsaksebi so tu, da prikažejo dve različni življenjski poti, raznorodnost vzrokov in posledic gledališča, a tudi podčrtajo njune vzporednice, trke in srečevanja. Preplet njunih dialogov in monologov predstavlja osnovo uprizoritve, ki

si za glavno orodje izbere preprosto formo pripovedovanja, toda tokratnemu volumnu pripovedi zaradi dragocene neposrednosti, nepredvidljivosti čustvenega odziva izvajalk in vsebinske pristnosti uspe zasenčiti vsakršno dodatno (olajševalno) odrsko aparaturo.

Njune bivanjske krivulje se razlegajo od otroških let, mladostne nestabilnosti, naivnosti, prvih stikov z gledališčem pa mimo družinskih in izobraževalnih prelomnic, ki so vplivale na osebnostni značaj, vse do zakulisnih pripetljajev, stisk in odrskih uspehov. Sprotne računumske refleksije ali povsem spontana podoživljanja ob izbranih biografskih poglavjih Drolčeva in Zupančičeva izražata v čisti, neponarejeni, iskreni gesti, ki temelji večinoma na zasebni izraznosti. Sicer se obe na trenutke prestavita tudi v odvođe »fikcije«, kjer odigrata fragmente njima ljubih ali na kakšen drugačen način prelomnih vlog.

Dokumentarno spominjanje, (kolektivna ali osebna) terapija, hvalnica igralskim stebrom slovenskega gledališča, izkopavanje bolečin; obnavljanje sreče in »duševno« srečanje treh velikih igralk – vse to se gnete v predstavi, ki med drugim spomni, da igralčeva značajska globina, pronicljivo doživljanje sveta in trdno zavedanje lastnega početja včasih za prodiranje do gledalca ne potrebujejo ničesar drugega kot le samega sebe in celovitost energije kot edini zares zanesljiv medij do občinstva.

Nevarne nakupovalne skušnjave

Matjaž Zupančič se v režijski interpretaciji svojega dramskega besedila *Shocking Shopping* dogajanja loti stilizirano, postavitevno izčiščeno, okrnjeno vsakršnih konkretnih, vsakdanjih nanosov; nahajamo se v arbitrarnem predelu trgovskega centra Shocking Shopping, v katerem poleg hladnega nakupovalnega vozička na sicer visokotehnološki vizualni ravni (Sanja Jurca Avci) bolj malo asociira na omenjeno okolje.

Zupančič si namreč med drugim prizadeva za idejo, da se lahko tokratno usodno vrelišče (ali pa njemu podobnega) dramskega dogajanja pripeti tako rekoč kjerkoli,

zato mu zabriše meje konkretne lokacije in ga položi na globalna, poljubna krajevna tla. Iracionalno sledenje uničujočim sugestijam in na drugi strani pogubna, strahopetna vdanost v usodo se izmenjujejo v liku Jožefa Kotnika (ta bi najbrž najraje kar ves ždel v kotu), ki ga Renato Jenček ujame na neki posrečeni, skromni, pristrčno zbežani, malo bebčkasti karakterni ravni, ki tekoče najde pot in simpatijo do avditorija, še toliko bolj, ker karikirano prikazuje protipol drugim likom s podlimi in čudaškimi značaji.

Kotnikov vstop v nočno moro se začne z nepremišljenim podpisovanjem administrativnih papirčkov (in podpisati jih mora, saj ga potem namreč čaka nagrada), zatem pa platenje novih likov in nepričakovanih situacij začne

naraščati: pred njim se uslužbeneci mlatijo, ponižujejo, si grozijo (uprizoritev ubere precej naturalističen princip), osebe skozi dejanja izginjajo, si izmenjuje osebnosti, vmes še kakšen pod izbruhom nasilja tudi umre. Skratka zaodrje trgovskega centra nima stabilnih psiholoških podstavkov, je prej metafora kaotičnega in brezsrčnega kapitalizma, dramsko besedilo pa spiralno potuje med niansami absurda (uprizoritveno ga poudarja neprizemljena, bizarna podoba Predsednika Vojka Belšaka), iztrošenega vsakdana, manipulacije ter relativnosti videnega in doživetega.

Brutalno kolesje korporacije Kotnika zmelje mentalno in (na koncu tudi) fizično, vmes pa obračuna še z lastnimi figurami, saj se napekost in sodobna histerija razlegata v glavi večine prisotnih – vzklipljivi Administratorki (Barbara Medvešček), z agresijo nabuhlim varnostnikom Folkerjem (Tarek Rashid) in ekscentrično domišljavim Podpredsednikom (Andrej Murenc).

Fiksna scenografska nastavitve, ki hkrati ironizira priročno večnamenskost današnjih kadilskih komor – tokrat služi kot odlagališče trupel, mesto fizičnega obračunavanja, je torej svojevrstna sodobna »plinska celica« – poudarja nevarnost bližine, s čimer poudarjeno stavi na napeto ozračje igralskih razmerij, njihovih medo-

Page: 8

Reach: 130000

Country: SLOVENIA

Size: 664 cm2

2 / 2

sebnih trenj in zapletenih relacij, kar uprizoritev obloži z visokim, ne zmeraj kakovostno usklajenim koncentratom komunikacije in tempom nenehne, frenetične izmenjave replik. Dogajanje, ki preigrava avtorjeve predhodne forme pisave (psihofizično nasilje, hiperrealizem, igre v igri ...), v strukturo cikličnosti želi tokrat vpeljati jasno

oprijemljivo svarilo, saj se po tem, ko Jožef Kotnik dokončno podleže okrutno agresivnim trgovskim strategijam, njegov prostor izprazni. In kakor da, brez prevelikega napora, že čaka na nekoga od nas.

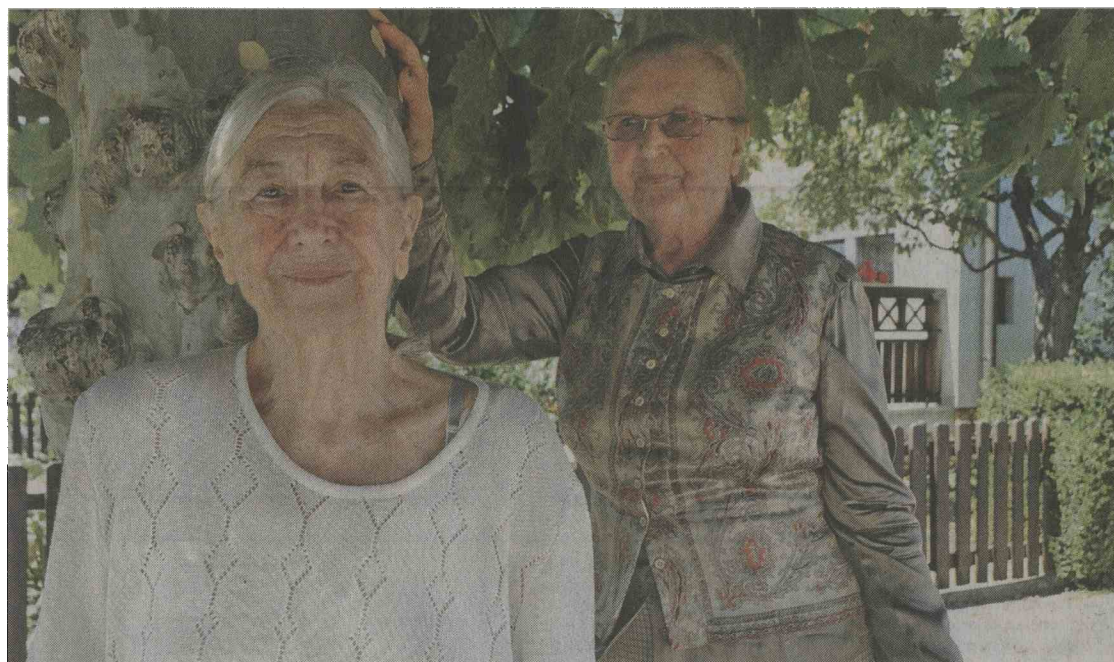
INFO

Matjaž Zupančič:
Shocking Shopping

režija **Matjaž Zupančič**
SLG Celje
in
Draga Duša
Režija in koncept: **Barbara Kapelj Osredkar**
Mesto žensk, 10. 10. 2012,
Dvorana Duše Počkaj, CD

Jožef Kotnik (**Renato Jenček**), ujet v nakupovalnem centru. Na fotografiji je v primežu administratorke (Barbara Medvešček). FOTO JAKA BABNIK/ARHIV SLG CELJE

Stefka Drolc in Iva Zupančič v dokumentarnem spominjanju. FOTO ARHIV MESTA ŽENSK